

Ashworth, Lucian M. (2003), *Plagiarism!*, u *Academic writing, a concise guide for students in Central and Eastern Europe*, ed. Rory Keane and Mark Downes, Belgrade, Београдска отворена школа, pp. 139-149.

Превод текста објављујемо уз сагласност издавача, Београдске отворене школе

Плагијаризам!

Плагијаризам је академска крађа. То је крађа туђих идеја и тврдња да су те идеје ваше. Можда је мерило тога колико се ово сматра озбиљним преступом порекло те речи. Првобитно је плагијатор био отмичар, реч долази из латинског *плагиаре*, са значењем отети. Дакле, плагијаризам је акт отмице, у овом случају отмице нечијег рада. Најуобичајенија форма плагијаризма је копирање целих одељака нечијег писаног рада у есеј. Друга форма плагијаризма (аутоплагијаризам) јесте подношење истог есеја у два различита облика. У оба случаја студент покушава да стекне академски кредит а да не уради тражени посао. Плагијаризам је форма академског варања (заједно са варањем на испиту), и највећи део универзитетских власти сматра га великим прекршајем.

Занимљиво, док су садашње дефиниције јасне, многе активности које би сада биле сматране плагијаризмом, биле су виђене као потпуно поштене у прошлости. Један од мојих омиљених случајева долази из есеја Имануела Канта, *Ка вечном миру* (*Zum ewigen Frieden*), објављеном 1795. Кант почиње своју дискусију референцом на холандског крчмара који је окачио речи „вечни мир” испод слике гробља. Оно што Кант није споменуо јесте то да је ову причу преузео, не сасвим дословно али врло близу, из кратког дела филозофа Лајбница (*Leibniz*). Раније у истом веку, француски дипломата, и често цитирани отац модерне науке дипломатије, Франсоа де Калијер (*François de Callieres*) објавио је своје дело *О начину преговарања са принчевима*. Оно што је згодно изоставио из своје књиге

било је било какво признање холандском писцу и дипломати из 17. века, Абрахаму де Викефору (Abraham de Wicquefort). То је за жаљење с обзиром да је Калијер узео идеје и примере директно из Викефорове књиге о дипломатији. Док би ово данас било сматрано плагијаризмом (заиста, оба аутора, да објављују данас, можда би се нашли и на суду!), у време кад је било писано није. Важна ствар за нас који живимо на почетку 21. века јесте, ипак, да морамо поштовати правила о плагијаризму каква су данас. Укратко, навођење примера Канта и Калијера неће вас спасити од оптужбе за плагијаризам (чак и ако је извесно да су Кант и де Калијер написали и представили исте те идеје боље него Лајбниц и Викефор!).

Из сопственог искуства са плагијаризмом, омиљени ми је пример есеј који ми је предао студент пре неког времена. Есеј је био о анархизму и није ми било тешко да се сложим са студентовом аргументацијом. Заиста, препознао сам неке од реченица које су коришћене. Биле су то оне које ја волим да користим. Гледајући пажљивије увидео сам да је преко половине есеја узето из чланка који сам написао раних деведесетих. Иако је студент ставио мој чланак у библиографију, користио је велике одељке мог чланка, а да није навео да су то директни цитати (чак је успео да копира један одељак погрешно). Укратко, покушао је да подметне нешто од мог рада као свој. Крађа рада вашег предавача за есеј који ћете му предати можда је најглупља форма плагијаризма. Сваки студент ухваћен у томе заслужује да буде кажњен, не само због крађе, већ и због глупости.

Ипак, после свега реченог, плагијаризам се лако може избећи. Увек користите наводнике када директно наводите и увек наведите аутора када користите туђе идеје. Опште чињенице не треба да цитирате, ипак. Ево неколико примера онога што јесте и што није плагијаризам:

Пример I

Крађа текста реч по реч

Давање читавих одељака нечијег текста као свог рада је најозбиљнији и најлакше доказиви вид плагијаризма. На највећем броју универзитета ова форма плагијаризма може као резултат имати падање из предмета за који је рад поднесен,

и чак суспензију са универзитета. То је форма плагијаризма где је намера студента да украде јасна и очигледна. Остаје најуобичајенија форма плагијаризма међу студентима, као и она која се најлакше уочава.

Ово је навод из Дејвида Хелда (David Held):

Не постоји ништа важније за политичку и социјалну теорију од природе државе и ништа спорније.

Прави начин да ово унесете у свој есеј јесте или да га цитирате директно или да изразите ову идеју вашим речима реферишући на аутора:

Према Дејвиду Хелду ” не постоји ништа важније за политичку и социјалну теорију од природе државе и ништа спорније. ” (Хелд, 1983, 1).

Или

Дејвид Хелд верује да, док је природа државе најважнија за политичку теорију, то је такође најспорнији концепт у дисциплини. (Види, нпр. Хелд, 1983, 1).

Ово би пак био плагијаризам:

Верујем да не постоји ништа важније за политичку и социјалну теорију од природе државе, и ништа спорније.

Нису само велики писци жртве плагијаризма. Пре неколико година, предавач кога не познајем лично већ по репутацији, имао је студента који му је упао у канцеларију да се жали на оцену коју је добио. Догађај је ишао отприлике овако: студент је био узнемирен што је добио осредњу оцену за рад. Предавач је истакао да рад толико вреди. Озлојеђеном студенту тада је излетело да ”када је моја девојка прошле године предала овај рад дали сте јој 70%!”. Студент, комбинујући лењост са глупошћу, управо је признао плагијаризам. Предао је рад који је био, дословно, туђи. То што је предавач био недоследан у оцењивању друга је прича. То није био рад овог студента и као последицу имао је умањивање студентове оцене и аутоматског падања. Да му је девојка свесно дала рад (није, тако се испоставило) онда би и она била умешана у прекршај.

Важно: и даље је у питању плагијаризам, иако имате ауторову дозволу да користите његов рад реч по реч! Копирање пријатељевог есеја и подношење као сопственог рада такође је плагијаризам, и можете заједно упасти у велику невољу.

Пример II:
Крађа туђе идеје

Анархистички писац Пјер-Жозеф Прудон (Pierre-Joseph Proudhon) веровао је да постоји разлика између поседа и власништва. Нешто је ваш посед када га користите. Супротно, нешто је ваше власништво када сте власник, али неко други га користи а ви стичете профит од њеног коришћења. То га је довело до тврдње да је власништво крађа. Крађа Прудонове идеје изгледала би отприлике овако:

Могуће је направити разлику између власништва и поседа. Посед је нешто што неко има и користи. Власништво је нешто што неко има, али не користи. Уместо тога, издаје га неком другом на коришћење. Пример за ово била би фабрика, у којој власник не ради, већ унајмљује раднике да раде за њега. Власник фабрике онда живи од рада фабричких радника. Ово је крађа.

Да би се избегао плагијаризам, овај пасус би требало да изгледа:
Прудон је правио разлику између власништва и поседа. Посед је нешто што неко има и користи. Власништво је нешто што неко има, али не користи. Уместо тога, издаје га неком другом на коришћење. Пример за ово била би фабрика, у којој власник не ради, већ унајмљује раднике да раде за њега. Власник фабрике онда живи од рада фабричких радника. То је, према Прудону, крађа. (V. Proudhon, 1890, ch. 5).

Понекад студенти (и наставници) случајно изоставе референцу из есеја или рада. Као резултат, теже је доказати да је ова форма плагијаризма била намерна.

Када је реч о објављеним делима, ипак, претпоставља се да је извшена редакција текста, и због тога се трврдња да је плагијаризам био случајан не прихвата тако радо. У сваком случају, боље је бити сигуран да сте ставили све референце за све идеје које нису ваше или јавне.

Пример III:

Информације у јавном домену

Није плагијаризам ако наведете опште познату чињеницу или аргумент који није специфичан за неког аутора или групу писаца. Можете, на пример, прочитати у књизи о ирској политици да је Ирска застава у три боје – зеленој, белој и наранџастој у вертикалним линијама. **Очигледно је да не треба да реферишете ово, јер је то нешто у јавном домену.** Референца ће овде бити потребна једино ако одлучите да директно цитирате. На пример:

Према члану 7 ирског Устава "национална застава се састоји од три боје – зелене, беле и наранџасте".

Сасвим довољно би било да се напише, без икакве референце:
Ирска застава има три вертикалне линије, зелену, белу и наранџасту.

Слично, постоје неке речи и фразе које су измислили писци из прошлости, које су прешле у језик и не треба да се реферишу (највише зато што су постале уобичајени изрази или зато што људи знају одакле долазе). Ово је посебно тачно за многе цитате из Шекспирових драма или превода Библије (нарочито Anglican King James Bible). Тако, *нећете* морати да реферишете Шекспира у овом одељку:

Преовлађујући став са састанка владе могао би да се сумира у - не задужуј се и не позајмљуј никоме.¹

Иако је фраза "не задужуј се и не позајмљуј никоме" из Полонијевог говора у *Хамлету*, сада се сматра јавним доменом.

Слично:

Лако је критиковати са позиције генерала после битке (накнадне памети). Људи који су заговарали и извршили владину економску политику видели су проблеме земље кроз нејасно огледало.

Фраза "кроз нејасно огледало" је цитат из превода Библије (King James). Прве посланице Коринћанима, 13,12.² Ушла је у свакодневни језик и *не треба да се реферише*.

Дакле, не треба да реферишете све што сте прочитали, него само оне наводе или идеје које су јасно интелектуална својина других. Ако нисте сигурни, боље је погрешите додајући референцу. Нико вас неће казнити уколико сте превише опрезни. С друге стране, било би апсурдно да реферишете *све* што напишете, за сваки случај.

¹ "Neither a borrower, nor a lender be" , у значењу да је најбоље не позајмљивати новац нити зајмити од других. Када позајмимо нешто ризикујемо да изгубимо и оно што смо позајмили и пријатељство. Полоније говори: "Neither a borrower, nor a lender be; For loan oft loses both itself and friend".

У преводу Живојина Симића и Симе Пандуровића (*Хамлет*, у: *Целокупна дела Виљема Шекспира*, књ. 9, Култура, Београд, 1963) :

Polonije (Laertu): ... Нит буди дужник, нит поверилац;
Дуг често губи и себе и друга,
А зајам тупи оштрицу штедљивости.

² Through glass, darkly – нејасно.

"Тако сад видимо као *кроз стакло*, у *загонетки*, а онда ћемо лицем к лицу; сад познајем нешто, а онда ћу упознати, као што сам познат." (Нови завет, превод В. С. Карацић, репринт 1974, Српско библијско друштво, Београд)

"Сад видимо *кроз огледало*, *нејасно*, а онда ћемо лицем к лицу. Сад познајем нешто, а онда ћу познати као што сам сам познат. (Свето писмо Новог завета, превод др Димитрије Стефановић, 1934, репринт 1985, Српско библијско друштво, Београд)

Пример IV:

Независно долажење до исте идеје

Људска историја пуна је примера људи који су дошли до сличне или исте идеје а да тога нису били свесни. Теорију еволуције, на пример, развијао је један број истраживача независно једни од других, и још увек траје жучна дебата да ли је она потекла од Чарлса Дарвина (Charles Darwin) или није. *Није* плагијаризам ако дођете до неке идеје, а онда касније сазнате да ју је неко други већ написао. Плагијаризам је само ако је свесно украдете. Но, без обзира на то, ако би студент предао есеј у коме тврди да је цела теорија Карла Маркса о вишку његова, предавач му очигледно не би веровао!

Овде је суштина да не треба да бринете када износите тврдње у свом есеју да их је неко већ можда изрекао. Ако напишете есеј тврдећи да је моћ државе неопходна да би контролисале наше насилне природе, а касније сазнате да је Томас Хобс (Thomas Hobbes) то већ рекао у 17. веку, то није плагијаризам. Наравно, био би плагијаризам ако бисте цитирали директно Хобса а да не реферишете на њега. Тако, ако је Хобсов *Левијатан* био на вашем списку литературе и искористили сте идеје које сте пронашли код Хобса за ваш есеј а да нисте ставили референцу, онда то *јесте* јасан вид плагијаризма.

Пример V:

Аутоплагијаризам

На крају, под одређеним условима, чак и коришћење сопственог рада по други пут може бити вид плагијаризма. Наравно, очигледно да коришћење ваших идеја у другом раду није плагијаризам, нити је објављивање истог дела посебно, све док су одговарајуће референце урађене и, у неким случајевима, тражена посебна дозвола. Јесте плагијаризам, ипак, да предате исти рад за различите предмете. У ствари, студент би тиме покушао да добије академско признање два пута. Оваквих примера плагијаризма има доста на универзитетима, а када се

открију често се веома строго кажњавају. Најбезбеднији начин да то урадите, чак и ако користите исте идеје за два различита есеја, јесте да их поново напишете тако да су јасно два различита рада.

Резиме:

Да би се избегао плагијаризам: чек-листа

1. Увек стављајте наводнике (делови текста које цитирате реч по реч) и увек додајте одговарајућу референцу за дело које сте цитирали на крају текста.
2. Ако у есеју користите нечије идеје, а те идеје нису у јавном домену, увек реферишите на аутора идеје. Такође је често корисно истаћи, у вашем тексту, чија је идеја (нпр. "Маркс је веровао да...")
3. Никада не копирајте део текста из књиге или чланка и не предајте га као ваш рад. Лако ћете бити ухваћени. Стил писања текста који сте украли може вас одати, а и постоји велика шанса да предавач познаје пасус који сте копирани. Чак је било случајева да студенти покушају украсти пасусе из радова својих предавача (види горе). Предавачи обично лако препознају свој стил.
4. Никада, никада, никада не предајте исти есеј за два различита предмета. Предавачи имају обичај да разговарају када нису на часу, а ако вас открију тешко да ће показати милост.
5. Никада, никада, никада не дозволите другом студенту да узме неки од ваших есеја и преда га као свој. Ако се то открије, заједно ћете дисциплински одговорати.
6. Студенти су познати по томе што имају обичај да скину целе одељке текста са интернета и предају их као свој рад. Сетите се да и предавачи имају приступ интернету...
7. После свега, труд који бисте уложили у то *да се извучете са плагијатом* (на страну ризици) исти је као онај потребан напишете свој есеј, без плагијата! Додатно, дошли сте на универзитет да нешто научите. Писање есеја саставни је део процеса учења. Плагијаризам прекида тај процес.

8. На крају, ако нисте сигурни да ли је нешто плагијаризам можете се увек консултовати са предавачем или управом универзитета. Неће бити штете од тога да будете сигурни.

Иако је плагијаризам редак, добро је бити свестан шта он представља и како га избећи!